

Naczelna Izba Aptekarska
ul. Długa 16
00-238 Warszawa
*Do wiadomości p. Elżbiety Piotrowskiej – Rutkowskiej
Prezesa Polskiej Izby Farmaceutycznej*

Szanowna Pani Piotrowska – Rutkowska,

Jako prezes Europejskiego Stowarzyszenia Farmaceutów Szpitalnych (EAHP), pragnę skorzystać ze sposobności zapoznania Pani z *Europejskimi Deklaracjami Farmacji Szpitalnej* i pracą wykonywaną przez EAHP w celu przekazania pełni osiągnięć Deklaracji w naszych krajach członkowskich.

Przyjęte w roku 2014 z wykorzystaniem metody Delphi, obejmujące krajowe stowarzyszenia farmacji oraz europejskie stowarzyszenia pacjentów i pracowników służby zdrowia, *Europejskie Deklaracje Farmacji Szpitalnej* wyrażają wspólnie uzgodnione cele, do których osiągnięcia winien dążyć każdy europejski system opieki zdrowotnej w świadczeniu szpitalnych usług farmaceutycznych w celu poprawy stanu pacjentów. *Deklaracje* opisują system opieki zdrowotnej w pełni wykorzystujący rolę farmaceuty szpitalnego w celu poprawy stanu pacjentów i wykazuje zaangażowanie w badania naukowe, szkolenia wysokiej jakości oraz praktykę opartą na dowodach naukowych.

Pragnę również zwrócić Pani uwagę na fakt, iż nasi koledzy z Naczelnej Izby Aptekarskiej aktualnie pracują nad:

- Aktualizacją Prawa Farmaceutycznego;
- Opracowaniem „Ustawy o zawodzie farmaceuty”.

EAHP oraz Naczelna Izba Aptekarska są zdania, iż *Europejskie Deklaracje Farmacji Szpitalnej* winny zostać wzięte pod uwagę podczas procesu legislacyjnego. Jesteśmy przekonani, iż *Deklaracje* będą służyły systemowi opieki zdrowotnej w Polsce i pozwolą na osiągnięcie bezpieczniejszych i skoncentrowanych na pacjencie świadczeniach farmacji szpitalnej. Dlatego też nasi koledzy z Naczelnej Izby Aptekarskiej skontaktują się z Panią w celu ustalenia spotkania w kolejnych miesiącach oraz udzielenia odpowiedzi na wszelkie ewentualne pytania.

W międzyczasie przygotowaliśmy krótki raport opisujący *Deklaracje* oraz aktualne kluczowe punkty projektu wdrażania *Deklaracji* wspierane przez EAHP oraz naszych członków, w tym Naczelną Izbę Aptekarską.

Serdecznie dziękujemy za poświęcony czas i uwagę.

Z poważaniem,

Joan Peppard

Prezydent EAHP

Naczelna Izba Aptekarska
ul. Długa 16
00-238 Warszawa
*Do wiadomości p. Elżbiety Piotrowskiej – Rutkowskiej
Prezesa Polskiej Izby Farmaceutycznej*

Europejskie Deklaracje Farmacji Szpitalnej

Europejskie Stowarzyszenie Farmaceutów Szpitalnych reprezentuje ponad 21.000 farmaceutów szpitalnych z 35 krajów Europy i jest jedynym stowarzyszeniem organizacji krajowych reprezentujących farmaceutów szpitalnych na szczeblu europejskim oraz międzynarodowym.

Niniejszy raport zawiera ogólne zestawienie Europejskich Deklaracji Farmacji Szpitalnej oraz ich wspierający projekt wdrożeniowy. Jeżeli pragnie Pani poznać szczegóły, prosimy o kontakt z Zespołem Wdrożeniowych EAHP pod adresem Statements@eahp.eu lub z Naczelną Izbą Aptekarską:

1. Prezesem Naczelnej Izby Aptekarskiej, p. Elżbietą Piotrowską-Rutkowską pod adresem prezes@nra@nia.org.pl
2. Koordynatorem Komisji Farmacji Szpitalnej Polskiej Izby Farmaceutycznej, p. Ewą Steckiewicz-Bartnicką pod adresem ewa.steckiewicz-bartnicka@ola.waw.pl

Spis treści:

1. Europejskie Deklaracje Farmacji Szpitalnej	1
2. Dlaczego Deklaracje są istotne dla Polski?	2
a. Słuszne rozwiązanie dla pacjentów.....	2
b. Zarządzanie i administracja	2
2. Projekt wdrażania Deklaracji	3
a. Plan wdrażania.....	3
b. Współpraca z innymi odpowiednimi europejskimi stowarzyszeniami opieki zdrowotnej..	3
c. Narzędzie do samooceny	4
d. Dalsze projekty – Wspólne Ramy Kształcenia (CTF).....	4
3. Proces legislacyjny w Polsce	4

1. Europejskie Deklaracje Farmacji Szpitalnej

Europejskie Deklaracje Farmacji Szpitalnej wyrażają wspólnie uzgodnione cele, do których osiągnięcia winien dążyć każdy europejski system opieki zdrowotnej w świadczeniu szpitalnych usług farmaceutycznych w celu poprawy stanu pacjentów. Przyjęte w roku 2014, Deklaracje podlegały otwartym konsultacjom Delphi z krajowymi stowarzyszeniami farmacji szpitalnej oraz europejskimi stowarzyszeniami pacjentów, lekarzy i pielęgniarek.

Zostały sformułowane poprzez proces konsultacji metodologicznej obejmujący stowarzyszenia 34 krajów członkowskich EAHP oraz 34 stowarzyszenia pacjentów i pracowników służby medycznej, i ostatecznie zatwierdzone podczas Europejskiego Szczytu Farmacji Szpitalnej (14 i 15 maja 2014 r.), na którym obecnych było ponad 100 osób. Obecnie EAHP aktywnie współpracuje z organizacjami członkowskimi w celu pełnego wdrożenia Deklaracji we wszystkich krajach członkowskich. W tym celu EAHP stworzył zespół i opracował strategiczny plan wdrażania zatwierdzony przez naszych delegatów podczas 46 Zgromadzenia Ogólnego EAHP w lipcu 2016 r. Plan strategiczny został uaktualniony w lipcu 2017 r.

Deklaracje zostały podzielone na 6 różnych rozdziałów:

- **Rozdział 1:** Postanowienia wstępne i zarządzanie
- **Rozdział 2:** Wybór, zaopatrzenie oraz dystrybucja
- **Rozdział 3:** Produkcja i sporządzanie
- **Rozdział 4:** Usługi farmacji klinicznej
- **Rozdział 5:** Bezpieczeństwo pacjenta i zapewnienie jakości
- **Rozdział 6:** Edukacja i badania.

2. Dlaczego Deklaracje są istotne dla Polski?

a. Słuszne rozwiązanie dla pacjentów

Deklaracje zmierzają do poprawy bezpieczeństwa pacjentów i zmniejszenia ryzyka podczas świadczenia usług farmacji poprzez lepsze zarządzanie jakością, badania i podejście oparte na dowodach. „*Farmaceuci szpitalni powinni przyczynić się do zmniejszania ryzyka wystąpienia błędów w stosowaniu leków poprzez propagowanie podejścia opartego na dowodach, w tym korzystanie z komputerowego wsparcia procesu podejmowania decyzji*” (Deklaracja 5.5).

Dzięki wdrożeniu Deklaracji, szpitale będą w stanie rozszerzyć swe usługi farmacji klinicznej w celu zapewnienia lepszych wyników pacjentów i poprawy współpracy pomiędzy pracownikami służby zdrowia. Deklaracje Europejskie uznają farmaceutów szpitalnych za integralną część zespołów opieki nad pacjentami.

„Farmaceuci szpitalni powinni być zaangażowani we wszystkie obszary opieki nad pacjentem, tak aby w przyszłości wpływać na podejmowanie decyzji terapeutycznych w ramach interdyscyplinarnych zespołów. Farmaceuci szpitalni powinni odgrywać ważną rolę w podejmowaniu decyzji, w tym w doradzaniu, wdrażaniu oraz monitorowaniu zmian dotyczących leków, co powinno odbywać się na zasadzie pełnego partnerstwa z pacjentami, ich opiekunami i innymi pracownikami służby zdrowia” (Deklaracja 4.1).

Deklaracje zostały przyjęte z myślą o pacjentach jako centrum wszelkich rozważań. Ich wdrożenie będzie korzystne dla pacjentów i zapewni uzyskanie lepszych wyników podczas opieki nad pacjentami. Zgodnie z pierwszą Deklaracją, „*Nadrzędnym celem usług farmacji szpitalnej jest optymalizacja wyników leczenia pacjentów poprzez wspólną pracę w ramach interdyscyplinarnych zespołów, co ma na celu zapewnienie odpowiedzialnego stosowania leków we wszystkich obszarach opieki nad pacjentem*” (Deklaracja 1.1).

Cały rozdział Deklaracji poświęcony jest **badaniom i edukacji**: „*Farmaceuci szpitalni powinni aktywnie uczestniczyć w badaniach i publikować ich wyniki, zwłaszcza gdy są to badania związane z praktyką farmacji szpitalnej. Metody badawcze powinny być uwzględniane w programach nauczania studiów I stopnia oraz studiów II stopnia przeznaczonych dla farmaceutów szpitalnych*” (Deklaracja 6.4).

b. Zarządzanie i administracja

Deklaracje biorą pod uwagę świadczenia usług farmacji szpitalnej w specyficznym kontekście. Deklaracje zalecają, aby zarządzanie i zasoby finansowe ewoluowały w celu zapewnienia lepszych wyników dla pacjentów. Ograniczenia budżetowe stanowią problem w całej Europie, gdzie niektóre kraje zmagają się z większymi problemami niż inne, a ogólnym problemem jest zapewnienie, aby systemy opieki zdrowotnej maksymalizowały wykorzystanie dostępnych zasobów.

Na przykład, Deklaracja 3.1 stanowi, iż „Systemy opieki zdrowotnej dysponują ograniczonymi zasobami, z których należy korzystać w sposób odpowiedzialny, tak aby zapewnić pacjentom optymalne wyniki leczenia. Farmaceuci szpitalni, we współpracy z innymi interesariuszami, powinni opracowywać kryteria i środki umożliwiające ustalenie priorytetów działań farmacji szpitalnej.” Oprócz tego, pacjenci, pracownicy służby zdrowia oraz dyrektorzy szpitali są zaniepokojeni niedoborami leków, i w tym celu EAHP przyjęła Deklarację 2.5 o treści: „Każda apteka szpitalna powinna mieć plany awaryjne na wypadek wystąpienia niedoboru leków, w które się zaopatruje.”

2. Projekt wdrażania Deklaracji

a. Plan wdrażania

EAHP i jego kraje członkowskie podejmują wysiłki w celu pełnego osiągnięcia założeń Europejskich Deklaracji Farmacji Szpitalnej w obrębie krajów członkowskich. W tym celu EAHP przeprowadziło następujące działania:

- Opracowanie Strategicznego Planu Wdrażania;
- Stworzenie silnego wsparcia w obrębie krajowych sieci wdrażania;
- Opracowanie kampanii uświadamiającej. Prosimy o kontakt z EAHP lub Naczelną Radą Aptekarską w celu otrzymania naszych wszystkich uświadamiających materiałów i broszur;
- Założenie strony internetowej dla Wdrażania Deklaracji (www.statements.eahp.eu);
- Opracowanie narzędzia do samooceny pozwalającego farmaceutom szpitalnym na ocenę poziomu wdrażania Deklaracji w ich szpitalach;
- Zwrócenie się do odpowiednich europejskich i krajowych interesariuszy;
- Opracowanie krajowych strategii wdrażania;
- Zgromadzenie zasobów.

b. Współpraca z innymi odpowiednimi europejskimi stowarzyszeniami opieki zdrowotnej

Zarządzanie lekami jest zagadnieniem multidyscyplinarnym i w tym kontekście jest opisane w Deklaracjach. Zgodnie z tym podejściem, EAHP współpracuje z organizacjami zarządzającymi służbą zdrowia, lekarzami i ich stowarzyszeniami, stowarzyszeniami pacjentów i innymi organizacjami służby zdrowia w celu opracowania sposobów współpracy w trakcie wdrażania projektu. Dodatkowo, Deklaracje zostały już poparte przez następujące europejskie organizacje służby zdrowia:

- Europejskie Stowarzyszenie Pielęgniarek Specjalistycznych
- Europejskie Towarzystwo Pielęgniarek Onkologicznych
- Europejskie Stowarzyszenie Personelu Kierowniczego Pielęgniarek
- Europejska Federacja Przeszczepów Serca i Płuc
- Europejska Federacja Stowarzyszeń Choroby Leśniowskiego-Crohna i Wrzodziejącego Zapalenia Jelita Grubego
- Europejskie Stowarzyszenie Chorych na Parkinsona
- Europejska Koalicja Pacjentów Chorych na Raka
- Europejska Grupa Farmaceutów Przemysłowych
- Europejska Platforma Stwardnienia Rozsianego
- Europejska Federacja Wydziałów Farmacji
- Europejskie Stowarzyszenie Pacjentów Onkologicznych

c. Centrum Wspólnego Kształcenia do spraw Wdrażania Deklaracji (SILCC)

EAHP ustanawia SILCC w obrębie swych krajów członkowskich. EAHP uznaje za SILCC szpitale w całej Europie, które wyrażają wolę przeprowadzania szkoleń dla farmaceutów szpitalnych w procedurach związanych z Deklaracjami. Inicjatywa zostanie ogłoszona podczas kolejnego kongresu EAHP w Göteborgu (marzec 2018). EAHP zapewni niewielką dotację dla organizacji krajowych, aby umożliwić krajowym farmaceutom szpitalnym uczestnictwo i tej inicjatywie.

d. Narzędzie do samooceny

EAHP opracowuje narzędzie do samooceny pozwalające farmaceutom szpitalnym na ocenę poziomu wdrażania w ich krajach.

- zasadniczym celem jest pomoc poszczególnym szpitalom w ocenie poziomu wdrożenia w ich obrębie;
- pozwoli to również zobrazować postęp we wdrażaniu Deklaracji;
- narzędzie pozwoli na opracowanie indywidualnego planu działań pozwalający na osiągnięcie postępu we wdrażaniu poszczególnych Deklaracji;
- wreszcie, pozwoli to szpitalom na ocenę stopnia wdrożenia w porównaniu z innymi szpitalami w kraju.

Narzędzie do samooceny uzupełni informacje, które gromadziliśmy za pomocą naszych regularnych ankiet i będzie dostępne od września 2017 r. i oficjalnie uruchomione podczas kolejnego Kongresu EAHP w Göteborgu (marzec 2018 r.).

e. Dalsze projekty – Wspólne Ramy Kształcenia (CTF)

Oprócz Deklaracji, EAHP wraz z jego 35 platformami krajów członkowskich buduje wspólne ramy kształcenia dla edukacji farmaceutycznej w Europie. Ramy te będą wspierać cel podwyższania standardów praktyki farmacji szpitalnej a tym samym polepszać jakość, bezpieczeństwo i równy dostęp do opieki nad pacjentami w każdym kraju europejskim. Dostarczą one wszystkim krajom kolejnego kluczowego narzędzia do realizacji przesłania 44 Europejskich Deklaracji Farmacji Szpitalnej.

3. Proces legislacyjny w Polsce

Ponieważ Naczelna Izba Aptekarska przeprowadza aktualizację Prawa Farmaceutycznego i opracowuje „Ustawę o zawodzie farmaceuty”, jesteśmy zdania, iż pomocne może okazać się zorganizowanie spotkania pomiędzy Naczelną Izbą Aptekarską a Ministerstwem Zdrowia w celu omówienia Europejskich Deklaracji Farmacji Szpitalnej i jej wpływu na legislację. Tymczasem prosimy o kontakt z EAHP w celu uzyskania informacji o Deklaracjach i projekcie wdrażania Deklaracji.

EAHP i Naczelna Izba Aptekarska uważają, iż wdrożenie Europejskich Deklaracji Farmacji Szpitalnej w Polsce będzie korzystne dla krajowego systemu opieki zdrowotnej i pozwoli na postęp w kierunku bezpieczniejszej, skoncentrowanej na pacjencie farmacji szpitalnej.